

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

03/6105 din 28 iunie 2024

**Cancelaria de Stat
Consiliul Superior al Procurilor
Procuratura Generală
Procuratura Anticorupție
Procuratura pentru Combaterea
Criminalității Organizate și Cauze Speciale
Ministerul Muncii și Protecției Sociale
Autoritatea Națională de Integritate
Centrul Național Anticorupție
A.O. „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”
A.O. „Transparency International Moldova”
A.O. „Centrul de Resurse Juridice din Moldova”
A.O. „Institutul pentru Politici și Reforme Europene”
A.O. „Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate”**

În conformitate cu pct. 201 din *Regulamentul Guvernului*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului 610/2018*, Ministerul Justiției expediază pentru avizare repetată proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea articolului 55 al Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură înregistrat la Cancelaria de Stat cu **nr. unic 339/MJ/2024**, ajustat în baza avizelor recepționate, fiind însoțit de nota informativă, sinteza obiecțiilor și propunerilor și tabelul comparativ.

În acest sens, solicităm respectuos să luați cunoștință cu materialele anexate și, până la data de **5 iulie 2024**, să ne informați cu privire la eventualele obiecții legate de conținutul acestora, inclusiv în format electronic la adresa de e-mail: secretariat@justice.gov.md și daniela.stirbu@justice.gov.md.

În același context, în temeiul art. 35 din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, solicităm Centrului Național Anticorupție efectuarea expertizei anticorupție pe marginea proiectului prezentat.

Anexa:

1. Proiectul hotărârii – 1 filă;
2. Proiectul de lege – 1 filă;
3. Nota informativă – 5 file;
4. Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiect – 20 file;
5. Tabel comparativ – 1 filă.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI

ex: Daniela Știrbu
tel.: (022) 20-14-22
e-mail: daniela.stirbu@justice.gov.md

Digitally signed by Copețchi Stanislav
Date: 2024.06.28 16:54:28 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. _____
din _____ 2024

**cu privire la aprobarea proiectului de Lege
pentru modificarea articolului 55 al Legii nr. 3/2016 cu privire la
Procuratură**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de Lege pentru modificarea articolului 55 al Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

Prim-ministru

Contrasemnează:
Ministrul justiției

LEGE
pentru modificarea articolul 55 al Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Articolul 55 din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69–77, art. 113) cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Pe perioada suspendării din funcție în temeiul prevăzut la alin. (1), procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la incompatibilitățile prevăzute la art. 14 alin. (1) și interdicțiile prevăzute la art. 15 alin. (2) lit. f), g) și i). Această perioadă nu constituie vechime în funcția de procuror.”;

2. la alineatul (4) textul „o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare” se substituie cu textul „o hotărâre de achitare ori de încetare a procesului penal,”.

Art. II. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de Lege pentru modificarea articolului 55 al
Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de Lege pentru modificarea articolului 55 al Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură a fost elaborat de către Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Problema suspendării din funcția de procuror în legătură cu începerea urmăririi penale a fost ridicată în fața Curții Constituționale, care a caracterizat severitatea mecanismului incompatibilităților.

Astfel, prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 21 din 28 noiembrie 2023 privind controlul constituționalității unor prevederi a articolelor 14 alin. (1), 55 alineatele (1), (4) și (6) și 62 alin. (1) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (*regimul juridic al incompatibilităților pentru perioada suspendării din funcția de procuror în legătură cu începerea urmăririi penale în privința persoanei care ocupă această funcție*)¹, a fost declarat constituțional art. 14 alin. (1) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, în măsura în care incompatibilitățile nu intervin în privința procurorilor suspendați din funcție din cauza declanșării urmăririi penale împotriva lor.

În motivarea hotărârii sale, Curtea a statuat că în cazul procurorului care se află în exercițiul funcției restricția se justifică prin obiectivul garantării imparțialității funcției de procuror și prin cel al prevenirii conflictelor de interese, în cazul procurorului suspendat din postul său — aplicarea acestei interdicții constituie o povară excesivă.

În acest context, Curtea relevă că articolul 14 alin. (1) din Lege reglementează o restricție mult prea generală privind activitățile incompatibile cu funcția de procuror. Orice muncă atrage sau pare să atragă incompatibilitatea cu funcția de procuror. Deși restricția pare a fi rezonabilă în cazul unor funcții, ea nu apare astfel în cazul altor funcții. Totuși, interdicția tratează toate funcțiile în același fel. Mai mult, interdicția nu ține cont de circumstanțele particulare ale fiecărui caz.

În primul rând, Curtea precizează că statutul de procuror nu reprezintă, *per se*, o circumstanță care face incompatibil exercițiul unei alte funcții. Acest fapt este recunoscut în mod implicit de legislator pe baza excepției de la alineatul (2) al articolului 14, care îi recunoaște procurorului posibilitatea de a exercita un cerc limitat de activități. În al doilea rând, de principiu, trebuie interzis exercițiul activităților care prezintă riscuri la adresa imparțialității și a bunei exercitări a funcției de procuror, nu toate activitățile.

Astfel, chiar dacă ar exista riscuri, Curtea a considerat că odată cu trecerea timpului, acestea se pot diminua în intensitate. Pe de altă parte, cu cât mai mult

¹ <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=841&l=ro>

timp trece din data suspendării din funcția de procuror, cu atât mai mare este ingerința în dreptul la muncă (a se vedea *Gashi și Gina v. Albania*, 4 aprilie 2023, §§ 50, 58, 69). Or, la caz este lipsit de posibilitatea de a se angaja într-o altă funcție, fapt ce privează de posibilitatea de a câștiga prin muncă mijloacele necesare întreținerii sale și a familiei sale. Într-un asemenea scenariu, există riscul ca, sub aparența protecției imparțialității funcției de procuror, măsura contestată să devină abuzivă, transformându-se într-un mijloc de determinare a procurorilor suspendați de a-și da demisia din funcție, pentru a se angaja într-o altă funcție care să le asigure existența.

Pe de altă parte, Curtea subliniază că orice conflict de interese real sau aparent care ar putea să apară ulterior reîncadrării procurorului în funcție poate fi soluționat prin abținere sau prin recuzare, în condițiile *Codului de procedură penală*, fie pe baza *Legii privind declararea averii și intereselor personale* și a *Legii privind Autoritatea Națională de Integritate*, care reglementează regimul juridic al conflictelor de interese și al incompatibilităților subiectelor declarării, categorie din care face parte și procurorul.

De altfel, incompatibilitățile și interdicțiile au menirea de a asigura evitarea situațiilor de natură să afecteze independența decizională a procurorului, precum și consolidarea încrederii publicului în sistemul judiciar. Independența este o responsabilitate pentru procuror și nu un privilegiu. În plus, procurorul este supus unui mecanism al incompatibilităților și interdicțiilor, care constituie o garanție pentru respectarea independenței acestuia. În acest sens, *Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură*, detaliază incompatibilitățile generale, precum și interdicțiile pe care procurorul trebuie să le respecte. Dimpotrivă, în sistemul de drept național normele legale sunt foarte stricte cu privire la incompatibilitățile care însoțesc funcția de procuror, având rațiunea de a evita confuziunea între această funcție și orice funcție publică sau privată. Or, suspendarea din funcție a procurorilor conduce la imposibilitatea efectuării plăților salariale și de a se angaja într-o altă funcție remunerată.

Prin urmare, proiectul de lege pentru modificarea art. 55 al *Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură* a fost elaborat în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 21/2023.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Potrivit normei generale prevăzute la art. 14 din *Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură*, funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate sau neremunerate, cu excepția activității didactice, științifice și în organele colegiale din cadrul autorităților sau instituțiilor publice. Astfel, norma menționată impune o restricție generală și nediferențiată, fără a preciza dacă starea de incompatibilitate se manifestă doar în raport cu procurorii care se află în exercițiul funcției sau dacă este aplicabilă și față de cei suspendați din funcție. Din acest punct de vedere, proiectul își propune modificarea dispozițiilor prevăzute la **art. 55** privind suspendarea din funcție în acord cu raționamentele Curții Constituționale. Totuși, intervențiile cu caracter de noutate, din prezentul proiect vizează regimul juridic al incompatibilităților pentru perioada

suspendării din funcția de procuror în legătură cu începerea urmăririi penale în privința persoanei care ocupă această funcție. Interpretând judicios jurisprudența amintită, proiectul își propune de a reglementa expres o excepție de la regimul incompatibilităților pe perioada suspendării din funcție în legătura cu începerea urmăririi penale.

Mai mult ca atât, problema suspendării din funcție ca urmare a începerii urmăririi penale a fost analizată și în jurisprudența Curții Europene. Astfel, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că o restricție generală și nediferențiată de a exercita o altă activitate remunerată ar putea afecta articolul 8 din Convenție.

În susținerea celor expuse mai sus, menționăm că în cauza *Pengezov contra Bulgariei*², Curtea Europeană a statuat că:

„68 [...] Măsura a avut ca efect privarea acestuia de remunerație pe durata suspendării sale, și anume aproximativ doi ani și jumătate. Chiar dacă elementul pecuniar al litigiului nu face ca articolul 8 din Convenție să fie aplicabil în mod automat (a se vedea Denisov, citată mai sus, § 122, și Camelia Bogdan, citată mai sus, § 86), Curtea consideră că, având în vedere durata sa, privarea reclamantului de remunerație a avut în mod necesar un impact asupra vieții sale private.

Mai mult, atâta timp cât a fost suspendat, reclamantul și-a păstrat statutul de judecător și nu a putut să se angajeze în aproape nici o activitate remunerată în sectorul public sau privat din cauza incompatibilităților asociate cu această funcție (a se compara Sidabras și Džiautas c. Lituania, nr. 55480/00 și 59330/00, § 47, CEDO 2004-VIII, D.M.T. și D.K.I. v. Bulgaria, nr. 29476/06, § 103, 24 iulie 2012, Platini v. Elveția (dec.), nr. 526/18, § 57, 11 februarie 2020, și Miroslava Todorova, citată mai sus, § 140)”.

Cu titlu de drept comparat, menționăm legislația României, care stabilește în alin. (2) al art. 198 din *Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor*³ că: **„În perioada suspendării din funcție dispuse în temeiul art. 197 alin. (1) lit. a)-c) și e)-g), judecătorului și procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la interdicțiile și incompatibilitățile prevăzute de art. 227 și art. 231 și nu i se plătesc drepturile salariale, dar i se plătește contribuția de asigurări sociale de sănătate, după caz. Această perioadă nu constituie vechime în muncă și în funcție.”**

Practica pozitivă a altor state vine să clarifice și să traseze clar liniile de demarcare între aplicabilitatea incompatibilităților și interdicțiilor procurorilor aflați în exercițiul funcției și a celor suspendați în legătură cu declanșarea urmăririi penale în privința acestora.

Prin urmare, prevederile legale propuse oferă posibilitatea procurorilor suspendați din funcție în legătură cu începerea urmăririi penale în privința acestora, de a presta activități în domenii din sectorul public sau privat, care nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile funcției de procuror. Astfel, ca pe durata suspendării raporturilor de serviciu în temeiul prevăzut la art. 55 alin. (1) procurorii suspendați să se poată angaja într-o altă funcție publică în conformitate cu *Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul*

² <https://hudoc.echr.coe.int/%23%7b%22itemid%22:%25b%22001-228013%22%5d%7d?i=001-228013>

³ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/261399>

funcționarului public, sau să desfășoare activități în domeniul privat, adică, să poată obține venituri și în baza unor contracte individuale de muncă, ori alte forme de colaborare cu societăți comerciale ori cu alte entități care își desfășoară activitatea exclusiv în domeniul privat, precum și să poată desfășura activitate de întreprinzător sau exercitarea de activități de arbitraj. Totuși, esențial este de menționat că orice activitate desfășurată pe perioadă suspendării să nu afecteze prestigiul și reputația Procuraturii.

În același timp, menționăm că perioada suspendării din funcție nu va constitui vechime în funcția de procuror, însă se va lua în calcul în vechimea de muncă. Într-o altă ordine de idei, precizăm că instituția „vechime în funcție” produce anumite efecte, spre exemplu pentru a exercita profesia de avocat: „sunt scutiți de efectuarea stagiului profesional persoanele care au cel puțin 10 ani vechime în muncă în funcția de procuror”, dispozițiile prevăzute în art.10 alin. (2) din *Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură*. Or, nu considerăm judicios de a fi luată în calcul vechimea în funcția de procuror, când de fapt acesta a fost suspendat și nu a obținut efectiv experiența necesară în domeniul profesional. De altfel, instituția juridică a „suspendării” constă în oprirea cu titlu temporar a cursului unei proceduri, valabilității unei autorizații, exercitării unui drept etc.

Concomitent, în proiect sunt propuse unele modificări de ordin tehnic, care vin să echivaleze prevederile similare din alte acte normative. Dat fiind că potrivit Constituției, sistemul procuraturii face parte din cadrul autorității judecătorești, prevederile alin. (4) al art. 55 din legea menționată, urmează a fi echivalate cu prevederile alin. (4) al art. 24 din *Legea nr. 544/1995* cu privire la statutul judecătorului. Având în vedere că proiectul de lege urmărește conformarea cadrului normativ cu Hotărârea Curții Constituționale, prin prisma prevederilor art. 56 alin. (3) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la acte normative* se propune ca modificările ce vor fi operate prin această inițiativă să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial.

4. Fundamentarea economico-financiară

Pentru implementarea proiectului nu sunt necesare cheltuieli financiare din bugetul de stat.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Adoptarea proiectului de lege nu va necesita modificarea altor acte normative.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu art. 20 [etapele principale ale legiferării] din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, a fost publicat, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul Transparența decizională, directoriul *Registrul proiectelor de acte normative*, anunțul privind inițierea procesului de elaborare a unui proiect de act normativ pentru modificarea Legii nr. 3/2016 cu privire la procuratură la următorul link: <https://shorturl.at/apx27>.

Totodată, în scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, pe platforma www.particip.gov.md, la fel a

fost plasat anunțul privind inițierea procesului de elaborare a unui proiect de act normativ pentru modificarea Legii nr 3/2016 cu privire la Procuratură <https://shorturl.at/ghkOX>.

La ședința Secretarilor generali ai ministerelor din 22 aprilie 2024, s-a decis remiterea spre avizare a *proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură*, fiind înregistrat în Cancelaria de Stat cu numărul unic 339/MJ/2024.

Prin urmare, proiectul a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*, rubrica *Registrul proiectelor de acte normative* și pe portalul www.particip.gov.md.

Prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr. 18-69-4487 din 22 aprilie 2024, proiectul de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea articolului 55 al Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (cu număr unic 339/MJ/2024)* a fost transmis spre avizare: Cancelariei de Stat, Consiliului Superior al Procurorilor, Procuraturii Generale, Procuraturii Anticorupției, Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Casei Naționale de Asigurări Sociale și Autorității Naționale de Integritate. Suplimentar, prin scrisoarea Ministerului Justiției nr.03/3861 din 24 aprilie 2024, proiectul nominalizat supra, a fost remis spre avizare pentru consultare și cu A.O „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției”, A.O „Transparency International Moldova”, A.O „Centrul de Resurse Juridice din Moldova” și A.O „Institutul pentru Politici și Reforme Europene”.

În procesul de avizare au prezentat obiecții, propuneri și recomandări: Cancelaria de Stat, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Procurorilor, Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Procuratura Anticorupției, Casa Națională de Asigurări Sociale, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Autoritatea Națională de Integritate, și Institutul pentru Reforme și Politici Europene. Alte părți interesate nu au prezentat avizele.

Din avizele prezentate asupra proiectului de lege, înregistrat cu numărul unic 339/MJ/2024, au fost extrase acele compartimente care vizează obiectul de reglementare a prezentului proiect. Toate propunerile și obiecțiile înaintate au fost analizate și inserate în tabelul de sinteză a obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege.

Secretar de stat

/semnat electronic/

Stanislav COPETCHI

**Sinteza obiecțiilor și propunerilor
la proiectul hotărârii Guvernului pentru modificarea articolului 55 al Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură
numărul unic 339/MJ/2024**

Autoritatea emitentă	Nr.	Obiecțiile și propunerile prezentate	Opinia Ministerului Justiției
-----	1.	<p><i>Lipsă de propuneri și/sau obiecții au următoarele autorități:</i></p> <p>Procuratura Anticorupție Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale Autoritatea Națională de Integritate Casa Națională pentru Asigurări Sociale</p>	-----
<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale</p>	2.	<p>Ministerul Muncii și Protecției Sociale a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (<i>număr unic 339/MJ/2024</i>) și în limita competențelor funcționale, comunică susținerea proiectului cu următoarea propunere:</p> <p>La Art. I, pct. 1 din proiectul de lege, prevederile propuse spre a completa art. 55 din Legea nr. 3/2016 sus-menționată, se expun în următoarea redacție: „(1¹) <i>Pe perioada suspendării din funcție în temeiul dispozițiilor alin. (1), procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la incompatibilitățile prevăzute la art. 14 alin. (1), dacă suspendarea din funcție depășește 3 luni consecutive</i>”.</p>	<p style="text-align: center;">Precizare</p> <p>Propunerea menționată este lipsită de argumente. Or, potrivit 33 alin. (1) din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i>, autoritățile publice, instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, cărora li s-a prezentat proiectul actului normativ spre avizare sau consultare publică, expediază autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate, anexînd, dacă este necesar, versiunea redactată a proiectului sau doar a unor prevederi, ori comunică lipsa de obiecții și propuneri. Într-o altă ordine de idei menționăm că, potrivit art. 55 din <i>Legea nominalizată</i>, restricția privind îndepărtarea temporară a procurorului din exercițiul funcției sale în legătură cu începerea urmăririi penale în privința sa, acționează pentru întreaga durată a procesului penal, până la pronunțarea unei sentințe definitive în cauză sau până la eliberarea persoanei din funcție, în cazul depunerii cererii de demisie. Având în vedere aceste considerente, Curtea Constituțională prin decizia sa, a reținut că măsura suspendării poate dura o perioadă nedefinită în timp, până la pronunțarea unei decizii definitive în cauza penală, perioadă în care procurorul este privat de posibilitatea de a</p>

<p>Consiliul Superior al Procurorilor</p>	<p>6.</p>	<p>Din nota de fundamentare se atestă că proiectul de lege, care constituie obiectul prezentei hotărâri, este elaborat de Ministerul Justiției în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr.21/2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 14 alin. (1), 55 alineatele (1), (4) și (6) și 62 alin. (1) din Legea nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură (<i>regimul juridic al incompatibilităților pentru perioada suspendării din funcția de procuror în legătură cu începerea urmăririi penale în privința persoanei care ocupă această funcție</i>).</p> <p>Referitor la incompatibilitățile procurorilor, este imperioasă semnarea recomandării Comisiei de la Veneția, potrivit căreia „18. Un procuror nu ar trebui să ocupe alte posturi în stat sau să îndeplinească alte funcții de stat, dintre cele care ar fi considerate nepotrivite pentru judecători, iar procurorii ar trebui să evite activitățile publice ce ar putea intra în conflict cu principiul imparțialității lor.” Raport CDL-AD(2010)040 privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar: Partea II – organele de urmărire penală, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 85 a sesiune plenară (Veneția, 17-18 decembrie 2010)</p> <p>Așa cum s-a constatat la §64 din Hotărârea Curții Constituționale nr.21/2023, incompatibilitatea funcției de procuror cu orice funcție publică sau privată remunerată sau neremunerată, cu excepția activităților didactice, științifice și a celor din cadrul organelor colegiale ale</p>	<p>se angaja în alte funcții, fapt care generează încălcarea art. 8 din Convenție. Astfel, pentru a asigura deplinătatea garanțiilor constituționale ale dreptului la muncă, modificările propuse vin să asigure posibilitatea procurorilor suspendații din funcție indiferent de durata suspendării în condițiile stabilite, de a se angaja într-o altă funcție din domeniul public sau privat în vederea obținerii unor surse financiare pentru întreținerea familiei sale.</p> <p>Precizare</p> <p>Nu sunt clare raționamentele expuse în partea ce vizează „ [...] stabilirea unui mecanism de reglementare a modalității și necesității de retribuire salarială a procurorului în cazul în care, în perioada suspendării din funcție, acesta deja a practicat o activitate. [...]”. Or, potrivit 33 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, autoritățile publice, instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, cărora li s-a prezentat proiectul actului normativ spre avizare sau consultare publică, expediază autorului proiectului avize cu obiecții și propuneri motivate, anexînd, dacă este necesar, versiunea redactată a proiectului sau doar a unor prevederi, ori comunică lipsa de obiecții și propuneri.</p> <p>Într-o altă ordine de idei, art. 55 alin. (4), stabilește că în cazul prevăzut la alin. (1), dacă nu a fost probată vinovăția procurorului sau dacă a fost pronunțată o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare, suspendarea din funcție încetează, iar procurorul este restabilit în toate drepturile anterioare.</p>
--	------------------	--	---

autorităților sau instituțiilor publice, acționează pe baza statutului de procuror, chiar dacă persoana nu-și exercită temporar atribuțiile. Deși în cazul procurorului care se află în exercițiul funcției restricția se justifică prin obiectivul garantării imparțialității funcției și prin cel al prevenirii conflictelor de interese, în cazul procurorului suspendat din postul său – aplicarea acestei interdicții constituie o povară excesivă.

Înalta Curte a reținut că art.14 alin.(1) din Legea nr.3/2016 reglementează o restricție mult prea generală privind activitățile incompatibile cu funcția de procuror.

Orice muncă atrage sau pare să atragă incompatibilitatea cu funcția de procuror. Deși restricția pare a fi rezonabilă în cazul unor funcții, ea nu apare astfel în cazul altor funcții. Totuși, interdicția tratează toate funcțiile în același fel. Mai mult, interdicția nu ține cont de circumstanțele particulare ale fiecărui caz. În primul rând, s-a precizat că statutul de procuror nu reprezintă, *per se*, o circumstanță care face incompatibil exercițiul unei alte funcții. Acest fapt este recunoscut în mod implicit de legislator pe baza excepției de la alineatul (2) al articolului 14, care îi recunoaște procurorului posibilitatea de a exercita un cerc limitat de activități. În al doilea rând, de principiu, trebuie interzis exercițiul activităților care prezintă riscuri la adresa imparțialității și a bunei exercitări a funcției de procuror, nu toate activitățile. Pe de altă parte, a fost subliniat că orice conflict de interese real sau aparent, care ar putea să apară ulterior reîncadrării procurorului în funcție, poate fi soluționat prin abținere sau prin recuzare, în condițiile Codului de procedură penală, fie pe baza Legii privind declararea averii și intereselor personale și a Legii privind Autoritatea Națională de Integritate, care reglementează regimul juridic al conflictelor de interese și al incompatibilităților subiectelor declarării, categorie din care face parte și procurorul. În final, Curtea

Constituțională a recunoscut constituțional art.14 alin.(1) din Legea nr/3/2016, în măsura în care incompatibilitățile nu se aplică față de procurorii suspendați din funcție din cauza declanșării urmăririi penale împotriva lor.

În esență, autorul proiectului, interpretând cu diligența necesară jurisprudența relevantă, propune de a reglementa expres o excepție de la regimul incompatibilităților pe perioada suspendării din funcție în legătură cu începerea urmăririi penale, prin completarea art.55 din Legea nr.3/2016, care reglementează suspendarea din funcție a procurorului, cu un alineat nou (1¹) cu următorul cuprins: „Pe perioada suspendării din funcție în temeiul prevăzut la alin.(1), procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la incompatibilitățile prevăzute la art.14 alin.(1)”.

Astfel, propunerea de *lege ferenda* va oferi posibilitatea procurorilor suspendați din funcție, în legătură cu începerea urmăririi penale în privința acestora, de a presta activități în domenii din sectorul public și privat, care nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile de procuror. Cu alte cuvinte, pe durata suspendării raporturilor de serviciu în temeiul stabilit de art.55 alin.(1), procurorii suspendați se vor putea angaja într-o altă funcție publică în conformitate cu dispozițiile Legii nr.158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public sau să desfășoare activități în domeniul privat. Totuși, este esențial de menționat că orice activitate desfășurată pe perioada suspendării nu trebuie să afecteze prestigiul și reputația Procuraturii.

Într-o altă ordine de idei, în scopul asigurării principiilor echității și proporționalității, precum și protejării exercițiului imparțial al atribuțiilor funcției de procuror, considerăm necesar stabilirea unui mecanism de reglementare a modalității și necesității de retribuție salarială a procurorului în cazul în care, în perioada suspendării din funcție, acesta deja a practicat o

		<p>activitate. Adicional, autorul proiectului intenționează modificarea, de ordin tehnic, a alineatului (4) din art.55 din Legea nr.3/2016, prin substituirea textului „o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare” cu prevederi corespunzătoare stabilite în art.285 alin.(1) din Codul de procedură penală, astfel încât alineatul (4) va statua că, În cazul prevăzut la alin.(1), dacă nu a fost probată vinovăția procurorului sau dacă a fost pronunțată o hotărâre de achitare ori de încetare a procesului penal, suspendarea din funcție încetează, iar procurorul este restabilit în toate drepturile anterioare”. Prin amendamentul în speță se va realiza corelarea prevederilor Legii nr/32016 cu cele din Codul de procedură penală.</p> <p>Pe cale de consecință, evaluând din perspectiva competențelor constituționale proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea Legii nr.3/2016 cu privire la Procuratură, înregistrat cu numărul unic 339/MJ/2024, Consiliul Superior al Procurorilor susține conceptual necesitatea aprobării acestuia, cu luarea în considerare a recomandărilor expuse în prezenta hotărâre.</p>	
<p>Procuratura Generală</p>	<p>7.</p>	<p>Verificând și apreciind conținutul proiectului de lege pentru modificarea Legii nr.3/2016 cu privire la Procuratură, elaborat în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr.21 din 28 noiembrie 2023 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 14 alin. (1), (4) și (6) și 62 alin.(1) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură susținem proiectul și considerăm oportun promovarea acestuia.</p> <p>Totodată, în scopul îmbunătățirii proiectului menționat, înaintăm unele propuneri, după cum urmează: La alineatul (4) al art. 55 din Legea nr.3/2016 autorul propune substituirea textului „o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare” cu textul „o hotărâre de achitare ori de încetare a</p>	<p>Precizare</p> <p>Potrivit legislației procesual penale, încetarea procesului penal conform art. 285 este actul de liberare a persoanei de răspunderea penală și de finalizare a acțiunilor procedurale, în cazul în care pe temei de nereabilitare legea împiedică continuarea acesteia. În acest sens, alin. (2) stabilește cazurile când urmărirea penală poate fi încetată pe temei de nereabilitare. Astfel, ordonanța de încetare a procesului penal constituie actul de încheiere a procesului penal, adică soluția pe caz. Problema cardinală care stă în fața organului competent este vinovăția persoanei învinuite. În context, vinovăția presupune proba tuturor elementelor constitutive ale infracțiunii – atât a celor obiective, cât și a celor subiective, precum și a faptului</p>

procesului penal. În nota informativă cu referire la aceste modificări se indică că: „*Concomitent, în proiect sunt propuse unele modificări de ordin tehnic, care vin să ajusteze cadrul legal în conformitate cu alte acte normative.*”

De altfel, prevederile alin. (4) al art. 55 din legea menționată sunt redacte într-o formă contradictorie cu unele prevederi din Codul de procedură penală. Or, potrivit alin. (1) al art. 285 din Codul de procedură penală „încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspundere penală și de finalizare a acțiunilor procedurale, în cazul în care pe teme de nereabilitare legea împiedică continuarea acesteia”.

În acest sens menționăm că potrivit art.285 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală: „(1) încetarea urmăririi penale este actul de liberare a persoanei de răspundere penală și de finalizare a acțiunilor procedurale, în cazul în care pe teme de nereabilitare legea împiedică continuarea acesteia. (2) încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art. 275 pct. 4)–9) din prezentul cod, precum și dacă există cel puțin una din cauzele prevăzute la art. 53 din Codul penal sau dacă se constată că: 1) plîngerea prealabilă a fost retrasă de către partea vătămată, a fost încheiată o tranzacție în cadrul procesului de mediere sau părțile s-au împăcat - în cazurile în care urmărirea penală poate fi pornită numai în baza plîngerii prealabile sau legea penală permite împăcarea; 2) persoana nu a atins vârsta la care poate fi trasă la răspundere penală; 3) persoana a săvîrșit o faptă prejudiciabilă fiind în stare de iresponsabilitate și nu este necesară aplicarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical.”, iar art. 275 pct.4)-9) din același act normativ prevede că: „*Urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care:.....4) a intervenit*

săvârșirii acestei infracțiuni de către învinuit. Cu alte cuvinte, prin „vinovăție” trebuie de înțeles că faptul comiterii infracțiunii de către învinuit este confirmat.

Respectiv, temeiurile prevăzute la alin. (2) al art.285 din CPP, sunt temeiuri nereabilitante, deoarece confirmă vinovăția persoanei învinuite, drept consecință persoana nu poate fi reabilitată în drepturile sale. Spre exemplu, nu același lucru putem spune și despre temeiul prevăzut la alin. (2), pct. 1) „*plîngerea prealabilă a fost retrasă de către partea vătămată*”, care este un temei de nereabilitare. **Or, în cazul dat, partea vătămată și-a retras plîngerea spre exemplu chiar la faza preliminară, fără a mai fi efectuate careva acțiuni procesuale care ar stabili toate circumstanțele cauzei care ar infirma sau confirma vinovăția persoanei.**

O altă situație ipotetică se referă la art. 275 pct.8), care prevede că, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care: **în privința unei persoane există o hotărâre neanulată de neîncepere a urmăririi penale, de scoatere de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale sau de clasare a procesului penal pe aceleași acuzații.** Prin urmare, urmează să ne imaginăm o situație ipotetică, în cazul în care în privința unei persoane există deja o hotărâre definitivă de neîncepere a urmăririi penale, de scoatere de sub urmărire penală, de încetare a urmăririi penale sau de clasare a procesului penal, *fiind drept un temei de reabilitare.* Între timp, nefiind în cunoștință de cauză un alt organ de urmărire penală a intentat un proces penal pe aceleași acuzații, care ulterior a depistat despre existența unei hotărâri definitive, și a încetat procesul penal pe temeiul menționat la pct. 8) al art. 275 CPP, care este deja un temei de nereabilitare. În urma celor expuse, constatăm că ordonanța cu privire la încetarea urmăririi penale **nu este un act de recunoaștere a vinovăției**

termenul de prescripție sau amnistia; a fapta constituie contravenție; 5) a intervenit decesul făptuitorului; 6) lipsește plînger ea victimei în cazurile în care urmărirea penală începe, conform art.276. numai în baza plîngerii acesteia sau plîngerea prealabilă a fost retrasă; 7) în privința unei persoane există o hotărîre judecătorească definitivă în legătură cu aceeași acuzație sau prin care s-a constatat imposibilitatea urmării penale pe aceleași temeiuri; 8) în privința unei persoane există o hotărîre neanulată de neîncepere a urmării penale, de scoatere de sub urmărire penală, de încetare a urmării penale sau de clasare a procesului penal pe aceleași acuzații; 9) există alte circumstanțe prevăzute de Codul penal care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală. În altă ordine de idei, art. 284 alin. (1) din Codul de procedură penală reglementează că: „Scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de rehabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.”, iar articolul 286 din același act normativ prevede că: „Clasarea procesului penal este actul de finalizare a oricăror acțiuni procesuale într-o cauză penală sau pe marginea unei sesizări cu privire la infracțiune. Clasarea procesului penal se dispune printr-o ordonanță motivată a procurorului, din oficiu sau la propunerea organului abilitat, fie concomitent cu încetarea urmării penale sau scoaterea integrală de sub urmărirea penală, fie cînd în cauza penală nu este bănuît sau învinuit și există una din circumstanțele prevăzute la art. 275pct. 1)–3).”.

Totodată, instanța de judecată în prima instanță poate adopta o sentință de încetare a procesului penal în temeiul art. 332 alin. (1) și (2) care prevede că: „(1) În cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5) -9), 285 alin. (2), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din

învinuitului, indiferent de temeiurile care au stat la baza acestei ordonanțe.

Suplimentar, reflectăm că modificările propuse la alin. (4) al art. 55 din proiect, urmăresc și scopul de a asigura o reglementare similară cu prevederile art. 24 alin. (4) din *Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului*, care stabilește că: (4) „ În cazul prevăzut la alin.(1) lit.a), *dacă nu a fost probată vinovăția judecătorului sau a fost pronunțată o hotărîre de achitare ori de încetare a procesului penal*, sau în cazul anulării actelor care au servit drept temei pentru suspendarea sa din funcție în baza alin. (1¹), suspendarea din funcție încetează și judecătorul este repus în toate drepturile avute anterior.”, avînd în vedere că potrivit Constituției, Procuratura face parte din cadrul autorității judecătorești.

Totodată, aducem la cunoștință și faptul că, modificările menționate *supra*, exact în maniera expusă în proiect, au fost propuse de către Procuratura Generală prin scrisorile anterioare înregistrate cu nr.4-2d/24-216 din 25 aprilie 2024, nr.4-2d/23-636 din 01 noiembrie 2023, nr.4-16d/23-708 din 15 decembrie 2023.

Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă. (2) În cazul în care fapta persoanei constituie o contravenție, instanța încetează procesul penal și, concomitent, soluționează cauza conform prevederilor Codului contravențional al Republicii Moldova.” și potrivit art. 391 alin. (1) din Codul de procedură penală care prevede că „Sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă: 1) lipsește plângerea părții vătămate, plângerea a fost retrasă sau părțile sau împăcat; 2) a intervenit decesul inculpatului; 3) persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală; 4) există o hotărâre judecătorească definitivă asupra aceluiași persoane pentru aceeași faptă; 5) există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceluiași persoane pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de clasare a procesului penal; 6) există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală; precum și 7) în cazurile prevăzute în art. 54-56 din Codul penal.”. Având în vedere cele menționate se constată că Codul de procedură penală operează cu următoarele noțiuni:

1. La etapa urmăririi penale:

-încetarea urmăririi penale (temei de nereabilitare);
-scoaterea persoanei de sub urmărire penală (temei de reabilitare);
-clasarea procesului penal.

2. La faza de judecată:

- încetarea procesului penal (temei de nereabilitare)
Astfel, deși Codul de procedură penală stabilește că încetarea urmăririi penale are ca efect nereabilitarea persoanei considerăm că alta a fost voința legiuitorului în reglementările stabilite în art.55 alin.(4) din Legea nr.3 2016 cu privire la Procuratură: „În cazul prevăzut la alin.(1), dacă nu a fost probată vinovăția procurorului sau dacă a fost pronunțată o sentință de achitare ori de

încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare, suspendarea din funcție încetează, iar procurorul este restabilit în toate drepturile anterioare. Or, scopul urmărit de legiuitor prin redarea acestei norme este că doar procurorul achitat sau în privința căruia a încetat procesul penal pe temei de reabilitare, adică care confirmă nevinovăția persoanei sau în cazurile în care nu a fost probată vinovăția persoanei. În acest sens este de menționat că, după natura juridică și consecințele încetării procesului penal în judecată, anterior intrării în vigoare a Legii nr.66/2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122- XV din 14 martie 2003, temeiurile încetării erau clasificate în cele de nereabilitare și reabilitare. Astfel, prin Legea nr. 66/ 2012 autoritatea legislativă a stabilit că încetarea urmăririi penale are ca efect nereabilitarea persoanei.

Prin urmare, considerăm că nu ar fi corect și echitabil de a restabili în toate drepturile sale anterioare procurorul care a săvârșit o infracțiune dar în privința căruia a fost încetată urmărirea penală în temeiul unor circumstanțe care împiedică desfășurarea procesului și/sau tragerea la răspundere penală a lui (spre exemplu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, amnistie...ș.a.). Astfel, propunerea de a exclude de la alin. (4) art. 55 din Legea nr.3/2016 a cuvintelor „pe motiv de reabilitare”, depășește voința și logica legiuitorului manifestată prin aceste prevederi în concreto că doar procurorul care a fost achitat sau în privința căruia a încetat procesul penal pe motiv de reabilitare poate fi repus în drepturile sale.

În acest sens sunt și reglementările Codului de procedură penală care la art.23 alin. (3) prevede că: *„Persoana achitată sau în privința căreia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare are dreptul să fie repusă*

în drepturile personale pierdute, precum și să fie despăgubită pentru prejudiciul care i-a fost cauzat.”. Totodată, având în vedere formularea utilizată de legiuitor la alineatul (4) art. 55 din Legea nr.3/2016 stabilim că acesta reglementează doar hotărârile emise de către instanța de judecată (Sentința de achitare sau de încetare a procesului penal), însă propunem a include și hotărârile emise de către procuror (ordonanța de scoatere de sub urmărire penală și ordonanța de încetare a urmăririi penale).

În context, pertinente sunt și constatările Curții Constituționale în Decizia nr. 122 din 3 august 2021: „24. În cauza Mihalache v. România, Curtea Europeană a identificat criteriile care trebuie avute în vedere atunci când se analizează dacă o hotărâre pronunțată la nivel național constituie o achitare sau o condamnare, în sensul articolului 4 din Protocolul nr. 7. Astfel, Marea Cameră a Curții Europene a notat că utilizarea delibărată a cuvintelor „achitat sau condamnat” în textul articolului 4 din Protocolul nr. 7 implică faptul că răspunderea „penală” a acuzatului a fost stabilită ca urmare a unei evaluări a circumstanțelor cauzei. Cu alte cuvinte, a fost pronunțată o hotărâre cu privire la fondul cauzei. Pentru ca această evaluare să aibă lac. este esențial ca autoritatea care pronunță hotărârea să fie învestită de dreptul intern cu o putere de decizie care îi permite să examineze temeinicia unui caz. Autoritatea trebuie apoi să studieze sau să evalueze probele din dosarul cauzei și să evalueze implicarea reclamantului în unul sau în toate evenimentele care au determinat intervenția organelor de anchetă, în scopul de a vedea dacă este stabilită responsabilitatea „penală”, (Mihalache v. Romania [MC], citată supra, § 88). Curtea a conchis că ordonanța procurorului prin care s-a încetat urmărirea penală poate fi considerată ca o decizie asupra fondului cauzei (Mihalache v. Romania [MC], citată supra, §§ 98-101),

		<p>iar intervenția judiciară nu este necesară pentru calificarea unei decizii ca fiind asupra fondului cauzei (§§ 94, 95). Cu privire la caracterul definitiv al deciziei, potrivit Raportului Explicativ al Protocolului nr. 7, o hotărâre este considerată „definitivă” în cazul în care a dobândit forță de res judicata. Este cazul în care căile de atac ordinare nu sunt disponibile, în care părțile au epuizat căile de atac respective sau în care au permis ca termenul de atac să expire fără a se folosi de acestea (Sergey Zolotukhin v. Rusia [MC], 10 februarie 2009, § 108). 26. Având în vedere această jurisprudență a Curții Europene, Curtea constată că ordonanțele procurorului de scoatere de sub urmărire penală sau de încetare a urmăririi penale, care nu au fost contestate la judecătorul de instrucție sau care au fost contestate, dar nu au fost anulate, ar putea fi considerate, în circumstanțele fiecărui caz particular, decizii definitive de achitare sau de condamnare. Reluarea urmăririi penale după rămânerea deciziei definitive de achitare sau de condamnare (lato sensu) face incident principiul <i>ne bis in idem</i>.</p> <p>Prin urmare, având în vedere cele expuse supra și pentru a nu condiționa interpretări abuzive propunem și optăm pentru următoarea formulare a alineatului (4) art. 55 din Legea nr.3/2016: <i>„În cazul prevăzut la alin. (1), dacă nu a fost probată vinovăția procurorului sau dacă a fost pronunțată o sentință de achitare sau în privința acestuia s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală ori încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare, suspendarea din funcție încetează, iar procurorul este restabilit în toate drepturile anterioare.”</i> Considerăm că această formulare ar fi în concordanță și cu art. 23 alin. (3) din Codul de procedură penală.”</p>	
<p>Cancelaria de Stat</p>	<p>8.</p>	<p>În scopul garantării integrității și respectării regimului incompatibilităților și interdicțiilor aplicabile profesiei de procuror, la Art. I, pct.1 din proiect, se recomandă reglementarea activităților permise, în conformitate cu</p>	<p>Precizare</p> <p>În decizia sa, Curtea Constituțională s-a expus asupra constituționalității art. 14 alin. (1) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, care stabilește că funcția de procuror</p>

<p>Institutul pentru Politici și Reforme Europene</p>	<p>prevederile actelor normative în vigoare, ce pot fi desfășurate de către procurorii suspendați din funcție ca urmare a începerii urmăririi penale împotriva acestora. În acest sens, se propune reformularea conținutului alineatului propus la art.55 din <i>Legea nr. 3/2026</i> după cum urmează: „(1¹) <i>Pe perioada suspendării din funcție în temeiul prevăzut la alin. (1), prin derogare de la prevederile art.14 alin. (1), procurorul poate desfășura activități didactice, științifice și de creație.</i> Instituirea activităților permise procurorilor suspendați din funcție ca urmare a începerii urmăririi penale împotriva acestora, nu contravine dreptului la muncă, asigurând totodată respectarea cerințelor etice și de integritate inerente profesiei de procuror.</p>	<p>este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate sau neremunerate. De altfel, art. 14 alin. (1) prevede o regulă generală aplicabilă nediferențiat față de toți procurorii. Mai mult ca atât, alin. (2) al aceluiași articol prevede o excepție de la regula generală, și anume posibilitatea de a desfășura activități didactice, științifice și în organele colegiale din cadrul autorităților sau instituțiilor publice. Regurile privind cumulul funcției cu aceste activități se stabilesc de către Consiliul Superior al Procurorilor. De altfel, în motivarea sa: „75.Curtea reține că <i>măsura contestată consideră incompatibilă cu funcția de procuror orice funcție publică sau privată remunerată sau neremunerată, cu excepția activităților didactice, științifice și a celor din cadrul organelor colegiale ale autorităților sau instituțiilor publice. Așa cum s-a reținut la § 64 de mai sus, restricția acționează pe baza statutului de procuror, chiar dacă persoana nu-și exercită temporar atribuțiile. Deși în cazul procurorului care se află în exercițiul funcției restricția se justifică prin obiectivul garantării imparțialității funcției de procuror și prin cel al prevenirii conflictelor de interese, iar în cazul autoarei excepțiilor — procuror suspendat din postul său — aplicarea acestei interdicții constituie o povară excesivă”.</i></p> <p>Având în vedere raționamentele Curții constituționale, ținem să menționăm că limitarea cercului de activități și anume doar a desfășurării activităților didactice, științifice și de creație, nu va constitui o garanție adecvată în vederea asigurării minimumului de existență al procurorului, deoarece activitățile peropuse sunt limitate comparativ cu constatările Curții.</p>
<p>9.</p>	<p>La 28.11.2023, Curtea Constituțională a pronunțat Hotărârea nr. 21 privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 14 alin. (1), 55 alineatele (1), (4) și (6) și 62 alin. (1) din <i>Legea nr. 3 / 2016</i> cu privire la Procuratură, prin care a hotărât:</p>	<p><i>Se acceptă parțial</i></p> <p>Articolul 55 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:</p>

1. Se admit parțial sesizările privind excepțiile de neconstituționalitate a articolelor 14 alin. (1), 55 alineatele (1), (4) și (6) și 62 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, ridicate de dna Elena Ceruță, reclamantă în dosarele nr. 3-140/2022 și nr. 3 1338/2022, pendinte la Curtea de Apel Chișinău și, respectiv, la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Se recunoaște constituțional articolul 14 alin. (1) din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, în măsura în care incompatibilitățile nu intervin în privința procurorilor suspendați din funcție din cauza declanșării urmăririi penale împotriva lor.[...].

În motivarea Hotărâri nr. 21/2023, Curtea Constituțională a reținut, printre altele, următoarele:

75. [...] *Deși în cazul procurorului care se află în exercițiul funcției restricția se justifică prin obiectivul garantării imparțialității funcției de procuror și prin cel al prevenirii conflictelor de interese, în cazul autoarei excepțiilor – procuror suspendat din postul său – aplicarea acestei interdicții constituie o povară excesivă, din următoarele motive.*

[...] 78. *Curtea nu este convinsă că aceste riscuri există în cazul particular al autoarei excepției, care a fost suspendată din funcție în legătură cu începerea unei urmăririi penale în privința sa la 10 martie 2022 și care nu mai exercită funcția de procuror din această dată. A contrariu, chiar dacă ar exista riscuri, Curtea consideră că odată cu trecerea timpului, acestea se pot diminua în intensitate. Pe de altă parte, cu cât mai mult timp trece din data suspendării din funcția de procuror, cu atât mai mare este ingerința în dreptul la muncă (a se vedea Gashi și Gina v. Albania, 4 aprilie 2023, §§ 50, 58, 69). Spre exemplu, în cauza Pergezov v. Bulgaria, 10 octombrie 2023, § 87, Curtea Europeană a constatat o încălcare a articolului 8 din Convenție, pentru că măsura suspendării din funcție a reclamantului, care a durat doi*

„(1¹) Pe perioada suspendării din funcție în temeiul prevăzut la alin. (1), procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la incompatibilitățile prevăzute la art. 14 alin. (1) și interdicțiile prevăzute la art. 15 alin. (2) lit. f), g) și i). Această perioadă nu constituie vechime în funcția de procuror.”.

ani și jumătate, a avut repercusiuni grave asupra vieții private și profesionale a reclamantului, timp în care acesta a fost privat de salariu și nu s-a putut angaja, din cauza incompatibilităților pe care le presupunea funcția de judecător, în alte activități profesionale. Curtea Europeană a stabilit că ingerința în viața privată a reclamantului a fost semnificativă și că aceasta nu putea decât să se agraveze odată cu trecerea timpului.

79. În acest caz, Curtea reține că, din data în care a fost suspendată din funcție și până în prezent, autoarea excepțiilor este lipsită de posibilitatea de a se angaja într-o altă funcție, fapt care o privează de posibilitatea de a câștiga prin muncă mijloacele necesare întreținerii sale și a familiei sale. Într-un asemenea scenariu, există riscul ca, sub aparența protecției imparțialității funcției de procuror, măsura contestată să devină abuzivă, transformându-se într-un mijloc de determinare a procurorilor suspendați de a-și da demisia din funcție, pentru a se angaja într-o altă funcție care să le asigure existența.

80. Deși este posibil ca măsura suspendării din funcție să înceteze relativ rapid și, astfel, să nu existe vreo problemă, Curtea consideră că este valabil și contrariul, având în vedere faptul că măsura suspendării poate dura o perioadă nedefinită în timp, până la pronunțarea unei decizii definitive în cauza penală. Subsecvent, Curtea Constituțională a emis o Adresă către Parlamentul Republicii Moldova, nr. PCC-01/186g/566 din 28.11.2023, prin care a solicitat:

În acest context, Curtea îi solicită Parlamentului să modifice articolul 14 alin. (1) din Legea nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură în conformitate cu raționamentele hotărârii Curții Constituționale.

Pe baza articolului 28¹ din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea îi solicită Parlamentului să

examineze prezenta adresă și să-i comunice rezultatele examinării ei în termenele prevăzute de lege.

Ministerul Justiției al Republicii Moldova a elaborat Proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (nr. unic 339/MJ/2024), care conține un articol unic pe conținut:

Articolul 55 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins: „(1¹) *Pe perioada suspendării din funcție în temeiul prevăzut la alin. (1), procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la incompatibilitățile prevăzute la art. 14 alin. (1).*”

La alineatul (4) textul „o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare” se substituie cu textul „o hotărâre de achitare ori de încetare a procesului penal.”

Observăm că, autorii proiectului s-au distanțat de la Adresa Curții Constituționale, cel puțin sub aspect de formă, atât timp cât ultima a solicitat modificarea art. 14 din Legea nr. 3/2016, iar Proiectul de lege intervine în art. 55 din Legea nr. 3/2016. Cu toate acestea, Proiectul de lege este elaborat în vederea atingerii scopului expus în Adresa Curții Constituționale și conform raționamentelor reținute de Înalta Curte în Hotărârea nr. 21/2023 .

În Nota de fundamentare, autorii proiectului, făcând trimitere la art. 14 din Legea nr. 3/2016, au subliniat:

„Astfel, norma menționată impune o restricție generală și nediferențiată, fără a preciza dacă starea de incompatibilitate se manifestă doar în raport cu procurorii care se află în exercițiul funcției sau dacă este aplicabilă și față de cei suspendați din funcție. Din acest punct de vedere, proiectul își propune modificarea dispozițiilor prevăzute la art. 55 privind suspendarea din funcție în acord cu raționamentele Curții Constituționale. Totuși, intervențiile cu caracter de noutate, din prezentul proiect vizează regimul juridic al incompatibilităților pentru perioada suspendării din

funcția de procuror în legătură cu începerea urmării penale în privința persoanei care ocupă această funcție. Interpretând judicios jurisprudența amintită, proiectul își propune de a reglementa expres o excepție de la regimul incompatibilităților pe perioada suspendării din funcție în legătura cu începerea urmării penale.”

Deși pe parcursul anului 2023, Legea nr. 3/2016 a fost obiect al mai multor modificări și intervenții legislative, care îndreaptă suplimentar atenția spre conceptele de statică și dinamică a dreptului dar și a rigorilor în ceea ce privește tehnica legislativă, proiectul de lege supus avizării este unul oportun.

În compartimentul anterior a fost reliefat faptul că proiectul de lege vine să ajusteze Legea nr. 3/2016 pentru conformarea prevederilor care au fost obiect al examinării în Hotărârea nr. 21/2023. Obligativitatea respectării Hotărârilor Curții Constituționale este recunoscută ca fundamentală într-un stat de drept. **Articolul 140 din Constituția Republicii Moldova** prevede că:

(1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule, din momentul adoptării hotărârii corespunzătoare a Curții Constituționale.

(2) Hotărârile Curții Constituționale sunt definitive și nu pot fi atacate.

Potrivit art. 75 alin. (1) și (4) din Codul juridicției constituționale nr. 502/1995:

(1) Hotărârile și avizele se execută în termenii indicați de Curtea Constituțională.

(4) Factorii de decizie care nu au executat în termenul stabilit hotărârea și avizul poartă răspundere conform art. 82.

În continuare, art. 82 alin. (1) lit. c) din Codul juridicției constituționale dispune:

(1) În vederea asigurării exercitării jurisdicției constituționale, se prevede răspundere administrativă,

--	--

sub formă de amendă de pînă la 25 salarii minime, pentru: c) neîndeplinire nemotivată, în modul și în termenii stabiliți, a cerințelor judecătorilor Curții, neexecutare a hotărîrilor și avizelor Curții.

La rîndul său, potrivit prevederilor art. 28² din Legea 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională, neexecutarea, executarea necorespunzătoare, împiedicarea executării actelor Curții Constituționale atrag după sine răspunderea prevăzută de legislația în vigoare. Așadar, Proiectul de lege vine să aducă la îndeplinire o obligație legală, care este consfințită atât la nivel constituțional, cât și la nivel infraconstituțional. În concluzia celor expuse la acest compartiment, subliniem faptul că, autoritățile responsabile (în speță, la această etapă - Ministerul Justiției) au obligația de a întreprinde măsurile pragmatice în vederea executării Hotărârii Curții Constituționale nr. 21/2023.

În redacția actuală, art. 14 din Legea nr. 3/2016 dispune: *(1) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate sau neremunerate.*

(2) Prin derogare de la prevederile alin. (1), procurorul poate desfășura activități didactice, științifice și în organele colegiale din cadrul autorităților sau instituțiilor publice.

Regulile privind cumulul funcției cu aceste activități se stabilesc de către Consiliul Superior al Procurorilor. Articolul 55 alin. (1) din Legea nr. 3/2016 prevede că:

(1) Procurorul în privința căruia este pornită o urmărire penală poate fi suspendat din funcție de către Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor. În situații ce nu suferă amânare, Procurorul General îl poate suspenda pe procuror fără acordul Consiliului Superior al Procurorilor, până la următoarea ședință a Consiliului Superior al Procurorilor. În așa mod, pentru procurorii

suspendați din funcție, pe perioada urmăririi penale, legea omite să detalieze un regim derogator de la interdicții și incompatibilități, lăsând pentru procurorii suspendați același cadru rigid aplicabil procurorilor în funcție. Atât în Hotărârea Curții Constituționale nr. 21/2023, cât și în Nota de fundamentare la proiectul de lege s-a atras atenția că, pe perioada suspendării, procurorilor nu li se achită salariu.

În acest mod, procurorii suspendați din funcție în condițiile redacției actuale a art. 14 și art. 55 din Legea nr. 3/2016 sunt privați, practic, de unica sursă de întreținere. În Hotărârea Curții Constituționale nr. 21/2023, s-a făcut referire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, pe cauze similare. Spre exemplu, în speța expusă în cauza Camelia Bogdan contra României, Curtea a subliniat faptul că, pentru magistrați nu exista o interdicție de angajare în altă funcție pe perioada suspendării din funcție, generată de o urmărire penală: *Curtea menționează, de asemenea, că problema pierderii veniturilor pe durata aplicării măsurii în litigiu este legată și de imposibilitatea preinsă de persoana în cauză de a ocupa un alt loc de muncă în domeniile public și privat (supra, pct. 82). Or, după cum reiese din legislația națională în materie (supra, pct. 28), incompatibilitățile și interdicțiile care decurg din regimul specific aplicabil magistraților erau lipsite de relevanță în timpul suspendării din funcție.*

Așadar, deși în repetate rânduri atrage atenția asupra necesității asigurării independenței și imparțialității judecătorilor și procurorilor în exercițiul funcției, CtEDO nu vede o problemă pentru ridicarea acestor incompatibilități pe perioada suspendării din funcție. Pornind de la acest raționament facem o paralelă între garanțiile de care se bucură/trebuie să se bucure judecătorii și procurorii. În ”Raportul privind Standardele Europene referitoare la independența sistemului judiciar,

Partea II – Organele de urmărire penală”, adoptată de Comisia de la Veneția la cea de-a 85 a sesiune plenară (17-18 decembrie 2010) s-au abordat unitar restricțiile în privința judecătorilor și a procurorilor:

17. Un procuror, la fel ca și judecătorul, nu poate instrumenta un caz în care are un interes personal și poate fi supus unor anumite restricții cu scopul de-i asigura imparțialitatea și integritatea sa.

În același document de referință, în pct. 18 din Concluzii se insistă asupra faptului că: *18. Un procuror nu ar trebui să ocupe alte posturi în stat sau să îndeplinească alte funcții de stat, dintre cele care ar fi considerate nepotrivite pentru judecători, iar procurorii ar trebui să evite activitățile publice ce ar putea intra în conflict cu principiul imparțialității lor.*

Se desprinde astfel că, legislația națională are o abordare diferențiată în ceea ce privește garanțiile de care beneficiază judecătorii și procurorii, cel puțin pe aspectul suspendării din funcție.

Elocventă în acest sens, este prevederea de la art. 24 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, care stabilește că: *(2) În cazul suspendării din funcție a judecătorului, salariul acestuia se plătește în condițiile legii.*

O prevedere similară lipsește din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură. Prin urmare, Proiectul de lege vine să echilibreze într-o anumită măsură această discrepanță. Cu atât mai mult, modificările propuse prin acest proiect de lege sunt așteptate în contextul în care Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) deja a recepționat cereri din partea procurorilor suspendați pentru eliberarea acordului pentru desfășurarea activității remunerate. În status quo-ul existent, CSP este pus în situația de a emite hotărâri pe marginea unor astfel de cereri, fără ca Legea nr. 3/2016 să fie modificată. Or, de drept, CSP nu poate să acționeze în contradicție cu Hotărârea Curții

Constituționale nr. 21/2023, care are efecte juridice imediate. În Hotărârea Curții Constituționale nr. 8/2024, Înalta Curte a subliniat: 27. [...] *Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale menționate mai sus la §§ 23-25, Hotărârile Curții Constituționale, inclusiv raționamentele acesteia, făcând parte din textul constituțional interpretat, se aplică direct, fără nici o altă condiție de formă. În acest context, Curtea a reamintit că respectarea hotărârilor Curții Constituționale este o condiție necesară și esențială pentru buna funcționare a autorităților publice ale statului și pentru afirmarea statului de drept (HCC nr. 33 din 10 octombrie 2013, § 52). Cu toate acestea, pentru îmbunătățirea proiectului de lege supus avizării și pentru a asigura un grad mai înalt de precizie juridică și a evita interpretări arbitrare, recomandăm autorilor proiectului să evalueze necesitatea completării art. 55 alin. (1¹), în formula în care se propune prin proiect, cu sintagma ”și interdicțiile prevăzute art. 15 alin. (2) lit. f) și lit. i)”.*

Or, în ipoteza în care, art. 55 alin. (1¹) stabilește un regim derogator de la art. 14 din Legea nr. 3/2016, pe perioada suspendării din funcție, însă nu face trimitere și la art. 15 alin. (2) lit. f) și i), atunci procurorii suspendați, deși vor fi liberi de incompatibilități, riscă să fie interpretat ca aflându-se sub următoarele interdicții: f) să desfășoare o activitate de întreprinzător sau o activitate comercială direct ori prin persoane interpusă.

i) să dețină calitatea de membru în organul de conducere, de administrare sau de control al unei societăți comerciale, inclusiv într-o bancă sau într-o altă instituție de credit.

Dacă celelalte interdicții conținute în art. 15 din Legea nr. 3/2016 își găsesc justificare, chiar și pentru procurorii suspendați din funcție, atunci cele prevăzute în art. 15 alin. (2) lit. f) și i) din Legea nr. 3/2016 țin de activități antreprenoriale care pot fi orientate spre obținerea

mijloacelor de întreținere. În ipoteza în care proiectul de lege omite să facă trimiteri și la interdicții, persistă riscul ca intervenția legislativă propusă să nu producă efectul scontat.

De altfel, în nota de fundamentare, autorii proiectului de lege au făcut trimitere la art. 198 alin. (2) din Legea României nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor care elimină incompatibilitățile pentru procurorii suspendați. În același timp, norma la care s-a făcut referire în fundamentarea intervenției legislative propuse, face trimitere la interdicțiile din art. 227 și art. 331 din Legea României nr. 303/2022, interdicții care sunt similare cu cele prevăzute în art. 15 alin. (2) lit. f) și i) din Legea Republicii Moldova nr. 3/2016.

Deși nu a făcut obiectul Hotărârii Curții Constituționale nr. 21/2023, atragem atenția că, nici Legea nr. 3/2016 în redacția actuală și nici proiectul de lege nu răspund expres la întrebarea privind vechimea în muncă și în funcție a procurorilor suspendați pe perioada urmăririi penale, în situația în care pe durata acestei suspendări se propune ridicarea incompatibilităților și restricțiilor de angajare în alte funcții care nu sunt în conexiune cu funcția de procuror.

Pentru considerentele expuse, proiectul de lege urmează a fi promovat pentru adoptare, cu recomandarea către autorul proiectului privind:

- completarea art. 55 alin. (1¹) cu sintagma ”și interdicțiile prevăzute art. 15 alin. (2) lit. f) și lit. i)”;
completarea art. 55 din Legea nr. 3/2016 cu prevederi potrivit cărora *perioada suspendării din funcție a procurorului în temeiul art. 55 alin. (1) din Legea nr. 3/2016 să nu constituie vechime în muncă în funcția de procuror.*

Secretar de stat

/semnat electronic/

Stanislav COPEȚCHI

TABEL COMPARATIV

proiectul de Lege pentru modificarea articolului 55 al Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratură

Nr.	Prevederea actuală	Modificarea propusă	Prevederea după modificare
1.	<p>Articolul 55. Suspendarea din funcție</p> <p>(1) Procurorul în privința căruia este pornită o urmărire penală poate fi suspendat din funcție de către Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor. În situații ce nu suferă amânare, Procurorul General poate suspenda pe procuror fără acordul Consiliului Superior al Procurorilor. În situații ce nu suferă amânare, Procurorul General îl poate suspenda pe procuror fără acordul Consiliului Superior al Procurorilor. În situații ce nu suferă amânare, Procurorul General îl poate suspenda pe procuror fără acordul Consiliului Superior al Procurorilor.</p> <p>(2) Procurorul este suspendat din funcție prin ordin al Procurorului General, fără implicarea Consiliului Superior al Procurorilor, atunci când i se acordă concediu de maternitate și concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 6 ani. În celelalte cazuri prevăzute de lege, procurorul este suspendat din funcție prin ordin al Procurorului General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.</p>	<p>Articolul 55 se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:</p> <p>„(1¹) Pe perioada suspendării din funcție în temeiul prevăzut la alin. (1), procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la incompatibilitățile prevăzute la art. 14 alin. (1) și interdicțiile prevăzute la art. 15 alin. (2) lit. f), g) și i).”</p> <p>la alineatul (4) textul „o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare” se substituie cu textul „ o hotărâre de achitare ori de încetare a procesului penal,”.</p>	<p>Articolul 55. Suspendarea din funcție</p> <p>(1) Procurorul în privința căruia este pornită o urmărire penală poate fi suspendat din funcție de către Procurorul General, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor. În situații ce nu suferă amânare, Procurorul General îl poate suspenda pe procuror fără acordul Consiliului Superior al Procurorilor, până la următoarea ședință a Consiliului Superior al Procurorilor.</p> <p>(1¹) Pe perioada suspendării din funcție în temeiul prevăzut la alin. (1), procurorului nu îi sunt aplicabile dispozițiile referitoare la incompatibilitățile prevăzute la art. 14 alin. (1) și interdicțiile prevăzute la art. 15 alin. (2) lit. f), g) și i). Această perioadă nu constituie vechime în funcția de procuror.</p> <p>(2) Procurorul este suspendat din funcție prin ordin al Procurorului General, fără implicarea Consiliului Superior al Procurorilor, atunci când i se acordă concediu de maternitate și concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 6 ani. În celelalte cazuri prevăzute de lege, procurorul este suspendat din funcție prin ordin al Procurorului General, la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.</p> <p>(3) Suspendarea din funcție a procurorului în cazurile prevăzute la alin. (2) nu atrage anularea garanțiilor sociale.</p> <p>(4) În cazul prevăzut la alin. (1), dacă nu a fost probată vinovăția procurorului sau dacă a fost pronunțată o hotărâre de achitare ori de încetare a procesului penal, suspendarea din funcție încetează, iar procurorul este restabilit în toate drepturile anterioare.</p> <p>(5) În cazurile prevăzute la alin.(2), la expirarea termenului de suspendare din funcție, procurorul revine în funcția pe care a deținut-o</p>

	<p>propunerea Consiliului Superior al Procurorilor.</p> <p>(3) Suspendarea din funcție a procurorului în cazurile prevăzute la alin. (2) nu atrage anularea garanțiilor sociale.</p> <p>(4) În cazul prevăzut la alin. (1), dacă nu a fost probată vinovăția procurorului sau dacă a fost pronunțată o sentință de achitare ori de încetare a procesului penal pe motiv de reabilitare, suspendarea din funcție încetează, iar procurorul este restabilit în toate drepturile anterioare.</p> <p>(5) În cazurile prevăzute la alin.(2), la expirarea termenului de suspendare din funcție, procurorul revine în funcția pe care a deținut-o pînă la suspendare sau, cu consimțămîntul lui, i se oferă o altă funcție de procuror echivalentă.</p> <p>(6) Procurorul poate ataca hotărîrea privind suspendarea sa din funcție în instanța de judecată în condițiile legii.</p>		<p>pînă la suspendare sau, cu consimțămîntul lui, i se oferă o altă funcție de procuror echivalentă.</p> <p>(6) Procurorul poate ataca hotărîrea privind suspendarea sa din funcție în instanța de judecată în condițiile legii.</p>
--	---	--	--

